

Justis – og beredskapsdepartementet

Deres ref. 16/5046

Oslo, 9. februar 2018

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – FORSLAG OM ENDRINGER I STRAFFEGJENNOMFØRINGSLOVEN OG FORSKRIFT OM STRAFFEGJENNOMFØRING

Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 9. november 2017.

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Foreninga arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen for sosialt vanskeligstilte grupper.

Generelt om forslaget

Rettspolitisk forening er svært positiv til at gjennomføringstiden for soning med elektronisk kontroll utvides for både hel- og delgjennomføring. Det er også positivt at kapasiteten for straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal utvides. Tatt i betraktning de gode erfaringene fra ordningen, er vi ikke enige i at det bør settes en øvre grense på seks måneder eller at denne grensen skal være absolutt.

På bakgrunn av den positive effekten ordningen er funnet å ha for høyrisikogrupper samt den lave tilbakefallsprosenten, mener foreninga at gjennomføringstiden bør utvides ytterligere. Foruten å ha en positiv effekt for den enkelte innsatte, vil økt bruk av straffegjennomføring med elektronisk kontroll også være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Som departementet selv peker på, så utgjør delgjennomføring med elektronisk kontroll kun 20 % av den totale kapasiteten, og en årsak til dette er at få innsatte søker fordi gjennomføringstiden er for kort.

I Sverige er det ingen øvre grense for delgjennomføring, og i europeiske land for øvrig er gjennomføringstiden ofte opp til 12 måneder. Man kan tenke seg en liknende ordning også i Norge. En slik utvidet ordning åpner for at innsatte med lengre dommer, for potensielt mer alvorlige forhold, også kan få innvilget soning med elektronisk kontroll. Dette vil kunne hensyntas ved den individuelle vurderingen som foretas av søknadene, der både hensynet til straffens formål og en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring skal vektlegges. Avgrensningen til enkelte straffbare forhold der soning med elektronisk kontroll ikke skal innvilges, vil også utgjøre en skranke. Sett hen til den individuelle vurdering som skal foretas, kan ikke foreninga se at skulle være problematisk å utvide gjennomføringstiden, eller eventuelt gjøre denne tidsbestemt.

Foreninga mener videre det er positivt at gjennomføringstiden utvides for innsatte som vurderes som soningsudyktige. Vi vil likevel presisere viktigheten av at straffegjennomføring med elektronisk kontroll for denne gruppen må gjøres svært fleksibel og individuelt tilpasset. Det må tilrettelegges for oppfølging fra helsetjenesten og øvrig hjelpeapparat, i tillegg til at det må tas høyde for eventuelle sykehusopphold og liknende.

Foreninga er imidlertid negativ til forslaget om økt bruk av sporingsteknologi. Selv om det foreslås at dagens RF-teknologi kun skal kombineres med sporingsteknologi dersom sikkerhetsgrunner gjør det nødvendig, så fremstår det som uklart i hvilke tilfeller slik sporing vil være aktuelt. Foreninga er av den oppfatning at dagens kontrollregime er tilstrekkelig, og at sikkerhetsmessige hensyn allerede blir ivaretatt. I de tilfellene der sikkerhetsrisikoen vurderes som høy, vil som regel ikke soning med elektronisk kontroll innvilges i utgangspunktet. Det stilles derfor spørsmål ved nødvendigheten av sporingen, og om denne er forholdsmessig vurdert opp mot den inngripen tiltaket vil innebære for den innsatte.

I denne sammenheng vises det også til at tilbakefallsprosenten for innsatte som har gjennomført soning med elektronisk kontroll generelt sett er lav, og at vilkårsbruddene i hovedsak knytter seg til inntak av rusmidler.

Kommentarer til enkelte bestemmelser:

Forskriften § 7-1

Rettspolitisk forening mener det bør fremgå eksplisitt at et av formålene med soning med elektronisk kontroll er å unngå skadevirkningene av straffegjennomføring i fengsel.

Forskriften § 7-3 tredje og fjerde ledd

Foreninga mener at forskriften § 7-3 tredje og fjerde ledd, bør oppheves. Her fremgår det at utenlandske domfelte med utvisningsvedtak og domfelte som er siktet for nye straffbare forhold, «som hovedregel» ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Utvisningsvedtak og nye straffbare forhold, er momenter som spiller inn i kriminalomsorgens sikkerhetsvurdering, for eksempel ved vurderingen av søknader om permisjon og prøveløslatelse. Foreninga er derfor av den oppfatning at forskriften § 7-3 tredje og fjerde ledd er et overflødig tillegg til kravet om at straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke kan innvilges dersom det anses utilrådelig.

Forskriften § 7-4

Departementet fremholder i notatet punkt 6.4 at man ønsker å være mindre kategorisk med hensyn til det straffbare forholdets karakter. Rettspolitisk forening er positiv til denne intensjonen, men kan ikke se at den nye ordlyden bidrar til dette. Vi setter blant annet spørsmålsteget ved hvorfor domfelte som «bodde» sammen med en som er fornærmet i straffesaken, kategorisk utelukkes for straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Vi mener kriminalomsorgen konkret må ta stilling til dette i utilrådelighetsvurderingen.

Forskriften § 7-5 tredje ledd

Foreninga mener departementet gir en god begrunnelse i notatet punkt 6.5 for at dagens ordning med minimum to oppmøter per uke, fremstår som streng og lite fleksibel. Foreninga er enig med departementet i at det er nødvendig med ytterligere individuell tilpasning av ordningen. Vi kan imidlertid ikke se at det å redusere minimumskravet til ett oppmøte i uka avhjelper denne situasjonen, og foreslår at oppmøtehyppigheten overlates til kriminalomsorgens vurdering av hva som anses hensiktsmessig i det enkelte tilfellet.

Forskriften § 7-6 annet ledd

Rettspolitisk forening mener at bestemmelsen gir kriminalomsorgen en for stor adgang til å foreta uanmeldte kontrollbesøk hos den domfelte. For at bestemmelsen skal være i tråd med Norges folkerettslige forpliktelser, bør det uttrykkelig fremgå at adgangen er begrenset til det som anses nødvendig.

Ved spørsmål kan Rettspolitisk forening kontaktes per e-post: styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Rettspolitisk forening